

VESILAHDEN KUNNAN LAUSUNTO LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖLLE YKSITYISTIE-  
LAKIMUUTOKSESTA

## RAK. JA YMP. LTK § 9

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää kunnilta yksityistielakiluonnokses-  
ta lausuntoja **21.3.2017** mennessä. Ministeriö pyytää arvioimaan erityi-  
sesti esitettyjen muutosten taloudellisia ja muita vaikutuksia sekä lau-  
sumaan hallituksen esityksestä ja sääntelytarpeesta ottaen huomioon  
hallitusohjelman tavoite normien purkamisesta ja sääntelyn sujuvoitta-  
misesta.

Yksityistielain kokonaisuudistuksen tavoitteena on nykyaikainen ja sel-  
keä yksityistielaki, joka antaisi hyvät edellytykset yksityistieverkoston  
kehittämiselle ja ylläpidolle. Lakiuudistuksella pyritään mahdollistamaan  
uudenlaista elinkeinotoimintaa lisäämällä ammattimaisuutta yksityistei-  
den tienpitoon. Siten turvattaisiin elinkeinoelämän kuljetusten ja yksityis-  
teiden varrella sijaitsevan asutuksen edellyttämä liikkuminen varmista-  
malla tienpidon tarpeeksi korkea taso. Uusi yksityistielaki korvaisi vuon-  
na 1963 voimaan tulleen lain yksityisistä teistä (358/1962). Samalla teh-  
täisiin vähäisiä, lähinnä teknisiä muutoksia kiinteistönmuodostamislakiin,  
maankäyttö- ja rakennuslakiin, kestävän metsätalouden määräai-  
kaiseen rahoituslakiin, ratalakiin, ulkoilulakiin, vesistöhankkeiden joh-  
dosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annettuun lakiin, ympäristövahin-  
kojen korvaamisesta annettuun lakiin, yhteismetsälakiin, kaivoslakiin ja  
valtion metsätalousosakeyhtiöstä annettuun lakiin.

Yksityisteiden tienpidosta

Yksityisteiden tienpito on tieosakkaiden vastuulla. Tieosakkaat määritte-  
levät tarvitsemansa tienpitotason ja rahoittavat sen itse. Avustusten va-  
raan yksityistienpitoa ei voida perustaa. Valtio ja kunnat voivat kuitenkin  
antaa avustuksia eri tienpitotarkoituksiin. Tieosakkaiden tiemaksujen  
suuruus perustuu tiestä kullekin tieosakkaalle tulevan hyödyn arviointiin.  
Hyötyä arvioitaessa otetaan huomioon tieosakkaan tienkäyttö eri tarkoi-  
tuksiin ja käytettävä tiepituus. Maanmittauslaitos on laatinut tästä tieyk-  
siköinnistä ohjeen, jota käytetään yksityistietoimituksissa ja sovelletaan  
hyvin yleisesti myös tiekunnissa. Valtion tai kunnan avustaessa tietä, ei  
muiden kuin tieosakkaiden liikennettä saa kieltää.

Yksityisteiden kunnanavustukset eivät ole lakisääteisiä, vaan kukin kun-  
ta päättää omista avustusehdoistaan ja avustuksien suuruudesta. Kunta  
voi ottaa yksityistien kokonaan tai osittain hoitaakseen tai antaa vain ra-  
hallista avustusta. Kunnassa tielautakunta toimii tiekuntien päätösten  
oikaisu- ja toimituselimenä. Yleensä kunta avustaa yksityisen tien vuo-  
sittaista kunnossapitoa sen kauimmaiseen pysyvään asutukseen saak-  
ka. Koska kunnilla on haja-asutusalueella maankäyttö ja kaavavastuu,  
kantavat ne näin jossain määrin liikenneverkkovastuuta. Kunnan avus-  
tusten perusteena on ollut pääasiassa tasapuolisuuden ylläpitäminen  
kunnan haja-asutusalueilla ja taajama-alueilla asuvien tienpitokustan-  
nusten välillä.

Lakimuutoksen tavoite

Tavoitteena on joustava laki, joka mahdollistaisi tiekunnille ja tieosak-  
kaille useammanlaiset toimintatavat ja antaisi näin joustavuutta yksityis-

teiden pitoon, sekä antaa tiekunnille entistä enemmän vastuuta omista päätöksistään ja toimintatavoistaan. Joustavuuden lisäämisellä pyritään myös kannustamaan omatoimisuuteen ja toimeliaisuuteen. Osana kuntien tehtävien vähentämistä tielautakunnat lakkautettaisiin ja niiden tehtävät siirrettäisiin yksityistietoimituksessa Maanmittauslaitoksen tai tieyissä tapauksissa kunnan kiinteistörekisterin pitäjän hoidettavaksi, maa- ja metsätalouden sekä maakuntauudistuksen yhteydessä perustettavaan valtion lupa- ja 14 valvontavirastoon. Toimituksia esitetään tähän liittyen kevennettäväksi ja jopa purettavaksi. Tiekuunnan perustaminen, jakaminen, yhdistäminen ja lakkauttaminen olisi ehdotuksen mukaan mahdollista tehdä jatkossa ilman yksityistietoimitusta.

#### Rahoitus

Muussa rahoituksessa korostettaisiin hyötyjä maksaa -periaatetta. Tieoikeus voitaisiin jatkossa perustaa myös yhteiskunnan julkisille toimijoille (valtio, kunta, maakunta), jos ne toimillaan ohjaavat liikennettä yksityistielle. Valtio, kunta tai maakunta voisi tällaisissa tilanteissa siis jatkossa olla velvollisia tieosakkaina osallistumaan tienpitoon ja sen kustannusten jakamiseen. Lisäksi mahdollistettaisiin aiempien tien rakennuskustannusten huomioiminen myös käyttömaksuja määrättäessä. Tienpitovelvollisuuden jaossa eli tieyksikköjen, joiden perusteella maksetaan tiemaksuja, määrittämisessä mahdollistettaisiin jatkossa myös tieosakkaan tien käytön pituuden huomioiminen. Kuntien avustamismahdollisuuksiin ei tehtäisi muutosta, ja se säilyisi vapaaehtoisena.

#### Muutoksenhaku

Tielautakuntien muutoksenhakutehtävien siirtyminen maa- ja metsätalouden osastoon liittäisi maa- ja metsätalouden osaston tehtäviin jonkin verran. Tavoitteena kuitenkin on, että muutoksenhakuja tehtäisiin nykyistä vähemmän, kun kulut olisivat entistä korkeammat ja maakuntien tai kuntien mahdollisen sovittelu- ja neuvontaelimen avulla saataisiin sovittua riittävästi ennen, kuin ne vietäisiin käräjäoikeuteen. Säättämällä valtion lupa- ja valvontavirastolle oikeus turvautua hallinnollisiin pakkokeinoihin tehostamalla päätöstään uhkasakolla, uskotaan osaltaan vähentävän maa- ja metsätalouden osaston tehtäviin siirtyvien muutoksenhakutehtävien määrää.

#### Kuntien rooli

Lakiluonnokseen ehdotetaan otettavaksi uusi säännös siitä, että maakunnat ja kunnat voisivat halutessaan perustaa yksityistieasioita käsittelevän neuvonta- ja sovitteluelimen tai tarjota muutoin neuvonta- ja sovittelupalveluita yksityistieasioissa. Tehtävä olisi vapaaehtoinen ja sen tarkempi järjestäminen jätettäisiin kuntien ja maakuntien itsensä varaan. Ne voisivat järjestää tarkoitettua palvelua yhdessä tai erikseen ja myös yhteistyössä muiden kuntien ja maakuntien kanssa. Se että toinen on ryhtynyt tarjoamaan neuvonta- tai sovittelupalvelua, ei poissulkisi toisen mahdollisuutta tarjota vastaavia palveluja. Niiden kuntien kiinteistö- ja maanmittausviranomaiselle, jotka ovat ottaneet kiinteistörekisterinpidon tehtäväkseen asemakaava-alueellaan, mahdollistettaisiin yksityistietoimitusten tekeminen myös asemakaava-alueen ulkopuolella.

Tiekuntien päätäntävalta

Esitetyllä lailla pyrittäisiin myös kannustamaan tieosakkaita järjestäytymiseen ja yksityisteitä koskevan hallinnollisen tiedon ylläpitoon. Tiekuntien perustaminen ja yhdistyminen mahdollistettaisiin myös tieosakkaiden omilla päätöksillä ilman yksityistietoimitusta. Tiekunnat voisivat jatkossa vahvistaa itselleen säännöt, joissa voitaisiin sopia erikseen määritellyistä kysymyksistä myös toisin kuin laissa säädetään. Mahdollistettaisiin lisäksi tienpidon ulkoistaminen ulkopuoliselle taholle.

## Ehdotus

## Rakennustarkastaja

Rakennus- ja ympäristölautakunta tutustuu luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle yksityistieläiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ja päättää antaa seuraavan lausunnon:

- Mikäli tielautakunnan tehtävät siirretään pois kunnalta, on tuleva tiekunnalla olla mahdollisuus valita palveluja oltava saatavilla usealta palvelun tarjoajalta kohtuullisin hinnoin (verraten esim. Vesilahden kunnan tielautakunnan laskutuksiin) ja ehdoin.
- Kunnissa haja-asutusalueella asuvien veronmaksajien vetovastuu yksityisteiden ylläpidosta lisääntyy entisestään. Ulkopuolisen tahon käyttäminen tienpitoon ja hallinointiin lisää kustannuksia maksaa tienpidosta ja hallinnoimisesta aina. Ja mikäli tielautakunnan tehtävät siirretään pois kunnasta esimerkiksi maanmittauslaitokselle, kulut kohoavat merkittävästi ovat melkoiset. Myös valittaminen päätöksestä maksaa paljon, joten ns. mökin mummon vaikutusmahdollisuudet omaan oikeusturvaansa ovat mitättömät. Tieosakkaiden kustannusten kohoamista tulisi pyrkiä välttämään.
- Mikäli kuntiin jää jonkinlainen neuvottelu- tai sovittelupalvelu on sillä oltava oikeudellinen asema. Asiassa annetusta ratkaisusta on voitava hakea muutosta.
- Tieisännöitsijätoiminta on kannatettavaa toimintaa ja ennalta ehkäisee riitoja, mutta tiekunnan hallinto pitää voida toteuttaa kevyemminkin keinoilla esimerkiksi itsenäisesti. Tieisännöitsijä lisää kustannuksia paljon, varsinkin pienillä tiekunnilla.
- Vesilahdessakin on muutamia valtion teiden välissä olevia yksityisteitä, joita käytetään läpiajoon kohtuuttoman paljon; ulkopuolisten kustannuksiin osallistumiseen olisi hyvä saada lisää keinoja.
- Ensisijaisesti on selvitetty mahdollisuutta siirtää tehtäviä Maanmittauslaitokselle (MML), jossa on kattava asiantuntemus yksityistieasioissa, se ei kuitenkaan voi olla ainoa taho joka voisi hoitaa yksityistieasioita korkeiden kustannusten vuoksi.
- Tielautakuntien lakkaamisen myötä osakkaiden kuluriski kasvaisi huomattavasti nykyiseen verrattuna niin toimitusasioissa kuin muutoksenhakuasioissa, joita tielautakunnat ovat aiemmin hoitaneet. Kasvaisi huomattavasti nykyiseen verrattuna.

Pöytäkirjan tarkastajat:

- Esityksessä mainitaan että mahdollistettaisiin yksityisteiden tienpidon ja hallinnon siirtäminen ulkopuoliselle taholle. Tieisännöitsijän käyttö on ollut mahdollista myös nykyisen lainsäädännön puitteissa ja tiekunnat ovat tarvittaessa tätä mahdollisuutta käyttäneetkin.
- Ehdotuksessa mainitaan myös että tienpitovelvollisuuden jaossa eli tieyksikköjen, joiden perusteella maksetaan tiemaksuja, määräämisessä mahdollistettaisiin jatkossa myös tieosakkaan tien käytön pituuden huomioiminen. Tämä tien käytön pituus on ollut juuri yksikkölaskeman yksi kulmakivi.
- Yksityistiet ovat tärkeä osa Suomen tieverkkoa varsinkin harvemmin asutuilla alueilla. Siksi niitä koskevaa lakia on hyvä uudistaa ja selvittää. Pitää kuitenkin muistaa ettei kunnan eri osa-alueilla asuvia ihmisiä saa asettaa eriarvoiseen asemaan esim. yksityistien varrella asuviin verrattuna kaava-alueilla asuviin (jossa kunta (veronmaksajat) kustantaa ja hoitaa katuvalot, asemakaavatiet, hulevedet ym.)
- Lain yksi pääperiaate on siirtää tehtäviä ja kustannuksia pois kunnilta, mutta *samalla yksityisteiden varrella asuvien* kunnan asukkaiden kustannukset kasvavat kohtuuttomiksi (kunnan muodostavat kuitenkin kuntalaiset).

Lautakunta toimittaa lausunnon Vesilahden kunnanhallitukselle hyväksyttäväksi ja toimitettavaksi liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon (kirjaamo@lvm.fi) 21.3.2017 mennessä. Lausunto pyydetään toimittamaan myös sähköisenä Word-tiedostona osoitteisiin eeva.ovaska@lvm.fi ja kaisa.kuukasjarvi@lvm.fi

Merkitään pöytäkirjaan että tämä pykälä tarkastetaan kokouksessa.

#### Päätös

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää antaa edellä olevan lausunnon keskustelun aikana tehdyin muutoksin / täydennyksin (*muutokset / täydennykset ilmenevät kursivoidulla tekstillä, poistettu ylivivattu*).

#### Liiteaineistona

Luonnos 25.1.2017; Hallituksen esitys eduskunnalle yksityistieliksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Merkittiin pöytäkirjaan että tämä pykälä tarkastettiin kokouksessa.

-----

#### KHAL § 63/ 7.3.17

#### Ehdotus

Kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus yhtyy rakennus- ja ympäristölautakunnan lausuntoon ja sen lisäksi lausuu seuraavaa (rakennustarkastajan laatima esitys lausuntoon lisättäväksi):

- Ehdotuksen mukaan laki tulee antamaan tiekunnille paljon vapauksia päättää itse, miten tiekunta jatkossa toimii. Tästä seuraa että myös riitatapauksia tulee olemaan, siksi on hyvä säilyttää tielauta-

Pöytäkirjan tarkastajat:




kunnan toimintamahdollisuus nykyisellään tai ainakin mahdollisuus siihen että kunta voi halutessaan järjestää tielautakunnan palveluita (itse päättämällä taksalla).

- On hyvä että uudistuksessa mahdollistetaan ja kirjataan myös lakisalla erilaisten tie- ja isännöintipalvelujen käyttäminen, mutta niiden käyttämiseen ei tule velvoittaa. Talkootyö on kuitenkin vielä usein käytössä oleva toimintatapa tiekunnissa.
- Uudistuksella nykyaikaiseen toimintamalliin kuuluu että tiekunnan kokousten kutsu- ja kokouskäytäntö mahdollistetaan erilaisilla sähköisillä kommunikointivälineillä, tämä on hyvä.
- Nykyinen laki on todettu käytössä taipuvan hyvin joustavasti työkaluksi erilaisiin tapauksiin. Asioista on säädetty riittävästi mutta ei liian yksityiskohtaisesti ja samalla siten, että päätöksentekijöille on jätetty riittävästi harkintavaltaa. Aika harvan kansalaisen tarvitsee lukea yksityistielakia, yleensä riittää, että tietää missä saa kulkea, millä välineillä ja että maksaa tiemaksunsa ajallaan.
- Nykyisellään yksittäisen tieosakkaan kannalta päätöksenteko tapahtuu lähellä ja tiemaksun suuruuden määräytyminen on selkeää. Tieosakkaina olevien ja muiden maatalous- ja maaseutuyrittäjien osuus tienpitotöistä on suurempi urakkakokojen pysyessä pienenä ja silloin myös talkootöiden mahdollisuus säilyy.
- Vesilahden kunta ei näe tielautakuntien lakkauttamista tarpeellisena. Niiden olemassaolo edistää asiantuntemuksen säilymistä kunnissa ja lähellä osakkaita. Lisäksi se tulee asiakkaille halvemmaksi ja helpommaksi (lähipalveluna) kuin maanmittauslaitoksen käyttäminen.
- Lakiuudistuksella on lisäksi tarkoitus mahdollistaa tiekunnille myös muita tehtäviä kuin vain tienpito, kuten jätevesi- ja vesien hoito. Toiminta tiekunnissa on nykyisellään hyvinkin sujuvaa, ei ole perusteltua lisätä muiden esitettyjen tehtävien säilyttämistä tiekuntien tehtäviksi. Esimerkiksi vesiosuuskuntien tulee toimia omina organisaatioinaan erilaisen osakaskunnan ja maksuperusteiden erilaisuuden takia.
- Kun lain kokonaisuudistuksella on selvä selkeyttämisen tarve, niin aluksi voitaisiin kirjoittaa vain lakiteksti uusiksi sisältöä kuitenkaan juuri muuttamatta. Uudistuksessa pykälissä on tarkoitus olla myös otsikot, joka sujuvoittaa asiahakua huomattavasti.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Tiedoksi

- liikenne- ja viestintäministeriö

Kunnallistaissa säädetyllä tavalla 9.3.2017  
 lauseen nähtäväksi asetelusta pöytäkirjasta otetun  
 otteen oikeaksi todistaa, Vesilahdessa 10.3.2017

Taru Heino  
 Keskusarkiston hoitaja

Pöytäkirjan tarkastajat:




